

de beoordeling van een dergelijk beroep al spoedig nader onderzoek nodig. De tegenstelling tussen snelheid en nodig nader onderzoek moet haast wel door de voorzitter als een dilemma worden ervaren. Dat is alleen anders als hetgeen moet worden beslist zonneklaar is. Juist in het licht van dit geschetste dilemma roept de beslissing van de voorzitter vooral vragen op.

In dit geval heeft de voorzitter ter beschikking de schriftelijke inlichtingen (is dit de onderbouwing van de strafoplegging?) en het verslag van de directeur (artikel 66, eerste lid, Pbw), alsmede het verzoekschrift van klager. Die beperkte hoeveelheid informatie beperkt de beslissingsmogelijkheden van de voorzitter, al is het vragen van nadere informatie niet uitgesloten. Gaat de voorlopige aanname dat er bij 'betrokkenheid bij een vechtpartij' sprake is geweest van zelfverdediging indien alleen verzoeker dit aanvoert en andere gegevens die in die richting wijzen ontbreken, zonder nader onderzoek niet te ver (wat is er bijvoorbeeld bekend van de andere betrokkene bij de vechtpartij? de medewerker verklaart dat hij de bij de vechtpartij betrokken gedetineerden uit elkaar moest halen)? Als er aangenomen wordt dat er slechts sprake is van zelfverdediging die tot straffeloosheid leidt, is die strafoplegging dan in zoverre (niet gelet op de tevens aan de orde zijnde belediging) niet in strijd met de wet in plaats van 'slechts' onredelijk (vgl. artikel 51, vijfde lid, Pbw)? Ook is mogelijk dat de bewoordingen die de voorzitter gebruikt zo geduid moeten worden dat waarschijnlijk wordt geacht dat er sprake is van noodzaak tot zelfverdediging. Als dat zo is, is het de vraag of er dan voldoende grond voor schorsing van de tenuitvoerlegging was.

Daarmee roept deze beslissing wel enkele vragen op.

J.P. Balkema

Sancties 2020/108

**Voorzitter beroepscommissie
7 augustus 2020, nr.
S-20/4142/SGA, Smit,
Vogel (secr.); Schorsing en
voortduren van maatregel**

De beoordeling

De voorzitter stelt voorop dat bij een verzoek om schorsing van de tenuitvoerlegging van een beslissing van de directeur slechts ruimte bestaat voor een voorlopige beoordeling. De zaak kan dus niet ten gronde worden onderzocht. De voorzitter beoordeelt alleen of de beslissing waartegen beklag is ingesteld in strijd is met een wettelijk voorschrift of dat deze zodanig onredelijk of onbillijk is dat er een spoedeisend belang is om op dit moment de (verdere) tenuitvoerlegging van die beslissing te schorsen. Naar het oordeel van de voorzitter is dat het geval.

Door en namens verzoeker wordt gesteld dat de bestreden beslissing buitenproportioneel is. Verzoeker gaat in hongerstaking. Verzoeker stelt dat hij alleen wat uitlegde aan een medewerker. Hij ontkent met klem dat hij de boel opjutte. Hij gaf één op één bij de medewerker aan dat hij het niet eens was met het feit dat hij niet mocht luchten. De medegedetineerden waren al op hun cel. Hij maakt graag zijn excuses aan de medewerker voor de belediging.

Uit de schriftelijke inlichtingen van de directeur, waaronder het schriftelijk verslag van 4 augustus 2020 komt naar voren dat verzoeker opruiend gedrag vertoonde. De directeur geeft aan dat werd besloten om de inrichting per direct in te sluiten nadat de eerste coronabesmetting binnen de inrichting werd vastgesteld, om verdere verspreiding te voorkomen en te kunnen nagaan met wie de besmette persoon in contact is geweest. Verzoeker en de medegedetineerden van zijn afdeling bevonden zich toen op de luchtplaats en werden toen ingesloten. De directeur geeft aan dat verzoeker op de

afdeling luidkeels begon te roepen dat zijn recht op luchten werd afgenomen. Hij ging niet zijn cel in, maar liep naar het einde van de afdeling. Verzoeker werd hierop aangesproken door het personeel. Hij bleef vervolgens roepen dat iedereen het recht op luchten werd afgenomen. Ook zei verzoeker tegen de medewerker dat hij zijn rotkop moest houden.

Naar het voorlopig oordeel van de voorzitter is voldoende aannemelijk geworden dat verzoeker opruiend gedrag heeft vertoond zodat de oplegging van de bestreden ordemaatregel noodzakelijk was in het belang van de handhaving van de orde of de veiligheid in de inrichting dan wel van een ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming. De oplegging van de ordemaatregel op dat moment kan dan ook niet als onredelijk of onbillijk worden beschouwd. Echter, uit de schriftelijk inlichtingen van de directeur blijkt niet dat er ook nu nog omstandigheden zijn waaruit kan worden afgeleid dat verzoeker nog steeds opruiend gedrag vertoont of zal vertonen. Gelet hierop is naar het voorlopig oordeel van de voorzitter niet gebleken dat voortzetting van de ordemaatregel nog noodzakelijk is en komt de verdere tenuitvoerlegging van de beslissing van de directeur voor schorsing in aanmerking. Het verzoek zal worden toegewezen.

De uitspraak

De voorzitter wijst het verzoek toe en schorst de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing met onmiddellijke ingang tot het moment waarop de beklagcommissie op het onderliggende beklag heeft beslist.

Aantekening

Toen de eerste coronabesmetting binnen de inrichting werd vastgesteld, besloot de directie om de gedetineerden per direct in te sluiten teneinde verdere verspreiding van het virus te voorkomen en om te kunnen nagaan met wie de besmette persoon in contact is geweest. Deze calamiteit betekkende voor verzoeker dat zijn luchtmoment

werd afgebroken en hij werd ingesloten. Verzoeker was het daarmee oneens en riep herhaaldelijk over de afdeling dat alle gedetineerden het recht op luchten werd afgenomen. In reactie hierop is aan verzoeker een ordemaatregel opgelegd wegens 'ernstig opruiend gedrag tijdens een calamiteit', inhoudende opsluiting in een afzonderingscel voor de duur van veertien dagen. Het is deze beslissing waartegen het klaagschrift en onderhavig schorsingsverzoek zijn gericht.

De voorzitter van de beroepscommissie (hierna: voorzitter) kan zich prima vinden in de oplegging van ordemaatregel: het is voldoende aannemelijk dat verzoeker opruiend gedrag heeft vertoond zodat oplegging van ordemaatregel noodzakelijk was in de zin van artikel 23, eerste lid aanhef en onder a, Pbw. Oplegging van de ordemaatregel acht de voorzitter voorts niet onredelijk of onbillijk. Daarmee is de kous evenwel niet af. Volgens de voorzitter blijkt uit de schriftelijke inlichtingen van de directie namelijk niet dat er ook nu nog omstandigheden zijn waaruit blijkt dat verzoeker nog steeds opruiend gedrag vertoont of zal vertonen. Hoewel de voorzitter de oplegging van de ordemaatregel niet onrechtmatig, onredelijk of onbillijk acht, is naar zijn voorlopig oordeel niet gebleken dat voortzetting van de ordemaatregel nog steeds noodzakelijk is; de voorzitter schorst de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing.

Krachtens artikel 66, eerste lid, Pbw heeft de voorzitter de bevoegdheid om de beslissing van de directie waartegen beklag is ingesteld te schorsen (*Kamerstukken II 1994/95, 24 263, 3, p. 79*). De toetsing in de schorsingsprocedure is beperkt: schorsing heeft enkel plaats in geval van onrechtmatigheid of bij evident onredelijk of onbillijk optreden (F.W. Bleichrodt & P.C. Vegter, *Sanctierecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2016, p. 272).

Het klaagschrift en (dus) het verzoek om schorsing in de hierboven afgedrukte zaak beperken zich tot de beslissing van de directie betreffende de oplegging van de

ordemaatregel opsluiting in een afzonderingscel voor de duur van veertien dagen. Die beslissing acht de voorzitter niet onrechtmatig, onredelijk of onbillijk. Niettemin wordt besloten om de tenuitvoerlegging van *die* beslissing te schorsen, nu niet is gebleken dat verdere voortzetting van de ordemaatregel noodzakelijk is. Dit roept enige bevreemding op. Mag de voorzitter wel een normatief oordeel geven over de voortzetting van de ordemaatregel, nu het klaagschrift en schorsingsverzoek daar niet (expliciet) op zien? Inderdaad, ordemaatregelen mogen nooit langer duren dan strikt noodzakelijk. De directie dient de noodzaak van het voortduren van een ordemaatregel dan ook na ten minste twee weken opnieuw te beoordelen (*Kamerstukken II 1994/95, 24 263, 3, p. 45*). Die twee weken waren in deze zaak evenwel nog niet verstreken. Van (het uitblijven van) een beklagwaardige verleningsbeslissing was dus nog geen sprake. Schorsing van de voortzetting van de maatregel was dus strikt genomen vooralsnog niet aan de orde.

Vanuit een minder strikt en meer praktisch oogpunt hoeft het vooruitlopen van de voorzitter op de formele beoordeling van de noodzaak tot verdere voortzetting van een ordemaatregel misschien niet altijd problematisch te zijn. Als bij de beoordeling van het schorsingsverzoek de noodzaak van de ordemaatregel evident is komen te vervallen, kan het alleszins redelijk zijn om de opgelegde beperkingen van verzoekers rechten en vrijheden te schorsen. Denk bijvoorbeeld aan schorsing van een maatregel die is opgelegd in het kader van een onderzoek op de afdeling, welk onderzoek inmiddels is afgerond (RSJ 24 januari 2017, 17/0197/SGA).

Of van een vergelijkbaar 'evident geval' sprake was in de hierboven afgedrukte procedure is overigens de vraag. Afgezien van het feit dat het verweer van de directie betrekking heeft (en moet hebben) op de oplegging van de ordemaatregel, is het lastig voor te stellen welke feiten en

omstandigheden de directie zou kunnen aandragen om de noodzaak van de voortzetting van de maatregel te onderbouwen, anders dan met verwijzing naar klagers gedrag dat ten grondslag ligt aan de opgelegde ordemaatregel. Verzoeker bevindt zich in een afzonderingscel, voor de duur van veertien dagen. Daar valt weinig op te ruien, hetgeen precies het doel is waartoe de ordemaatregel in dit geval strekt. De noodzaak daarvan blijkt, ook volgens de voorzitter, reeds uit verzoekers gedrag: het is voldoende aannemelijk dat verzoeker opruiend gedrag heeft vertoond zodat oplegging van de ordemaatregel noodzakelijk was in de zin van artikel 23, eerste lid aanhef en onder a, Pbw.

Of zich tussen de oplegging van de maatregel (5 augustus 2020) en de beoordeling van het schorsingsverzoek (7 augustus 2020) belangrijke veranderingen hebben voorgedaan in de situatie van verzoeker blijkt niet uit de beslissing. Mogelijk veronderstelt de voorzitter dat de calamiteit, in welk kader verzoeker ernstig opruiend gedrag vertoonde, inmiddels voorbij is, waardoor (heel) formeel de grondslag voor de maatregel is komen te vervallen. Hoe het ook zij, in het vervolg is het voor de directie misschien niet onverstandig om in het verweer op klachten over ordemaatregelen telkens ook standaard een enkele volzin te wijden aan de noodzaak om die maatregel niet vroegtijdig te beëindigen. Of ligt de bal in dit verband juist bij de voorzitter, die informatie zoekt welke strikt genomen geen onderwerp is van de aanhangige procedure?

S.L.T.J. Ligthart